

Revidert DFØ-veileder

Ny veiledning om ikke-prissatte virkninger

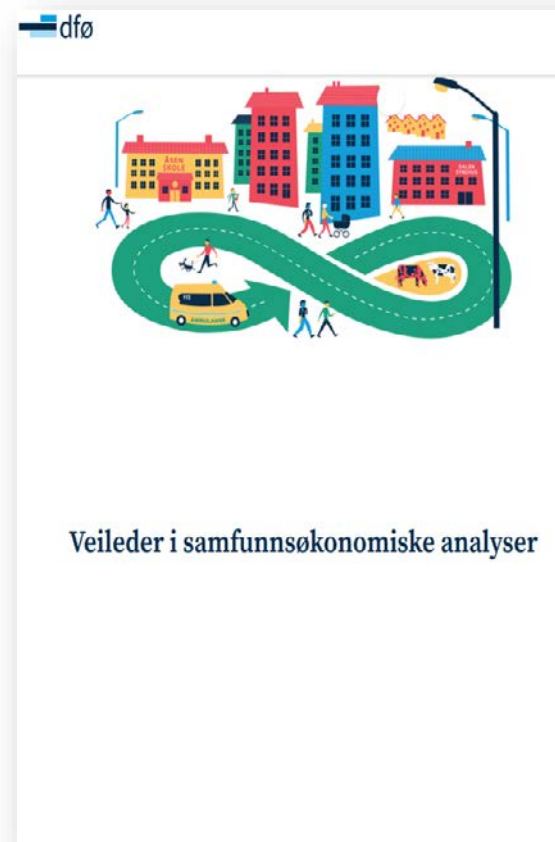
DFØs rolle

- Forvalter **utredningsinstruksen**
- Statens **fagorgan** for gode beslutningsgrunnlag og samfunnsøkonomiske analyser
- **Kompetansetjenester**
 - Veiledere
 - Kurs
 - Rådgivning
 - Nettverk

Ny veileder i samfunnsøkonomiske analyser

- Basert på **R-109/2021**
 - Prinsipper og krav for samfunnsøk. analyser
- Relevant for **små og store** tiltak
- **Sektorovergripende** veileder
- **God involvering** og bredt forankret

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Rundskriv R

Samtlige departementer
Statsministerens kontor

Nr.	Vår ref	Dato
R-109	21/2720-8	25.06.2021

Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser

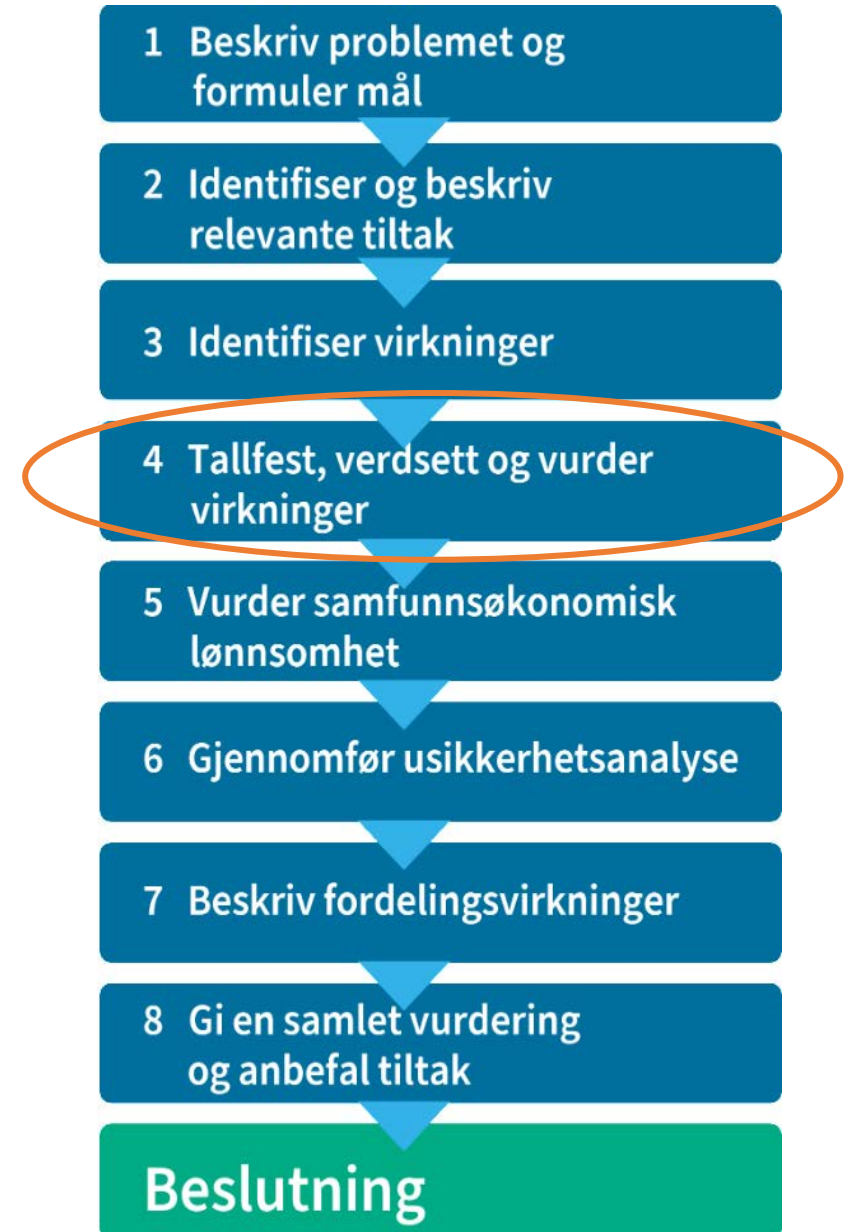
1. Rundskrivets innhold

Dette rundskrivet fastsetter prinsipper og krav som skal følges ved gjennomføringen av samfunnsøkonomiske analyser og andre økonomiske utredninger av statlige tiltak. Det omtaler hvordan man skal systematisere og sammenstille informasjon om ulike nytte- og kostnadsvirkninger av alternative tiltak. Det erstatter rundskriv R-109/2014 *Prinsipper og krav ved utarbeidelse av samfunnsøkonomiske analyser mv.* Rundskrivet er i hovedsak uendret fra 2014, men er nå supplert med regler for verdsetting av klimagassutslipp i samfunnsøkonomiske analyser, se nytt punkt 6.1.7. I tillegg er rundskrivet oppdatert ved at det viser til siste versjon av utredningsinstruksen og begrepsbruken i punkt 4 er justert for å være konsistent med rundskriv r-108/2019 *Statens prosjektmodell – Krav til utredning, planlegging og kvalitetssikring av store investeringsprosjekter i staten.*

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring har utarbeidet en sektorovergripende veileder i samfunnsøkonomisk analyse, og kan tilby veiledning i metode og praktisk gjennomføring. Innenfor rammen av dette rundskrivet kan det også utarbeides veiledere for samfunnsøkonomiske analyser på sektor- eller temaspesifikke områder som gir utdypende

Hva er problemet?

- **Brukerinnsikt:** Intervjuer og spørreundersøkelser
- **Stor spredning** i kompetanse og ambisjonsnivå
- **To temaer** med behov for mer veiledning
 - Nullalternativet
 - Vurdering av virkninger
 - Herunder ikke-prissatte virkninger

Ikke-prissatte virkninger

- Mange virkninger omsettes ikke i et marked
 - Eksempelvis miljøvirkninger, sikkerhetsmessige virkninger, helsevirkninger
- Er ofte sentrale virkninger
- I vår veileder er det også omtalt ulike metoder for verdsetting uten markedspris

Norge | Hytteutbygging

Hvor mye er folk villig til å betale for å slippe hyttefelt? Svaret overrasket forskerne.

Lytt til saken • 5 minutter

1x

Hyttekommunene tjener fett på utbygging, men ser ikke kostnaden. På tide å innføre naturavgift for nye hytter, mener professor Ståle Navrud.

Kommunene tjener godt på hytteutbygging, men ser ikke kostnaden det har i et større perspektiv, mener forsker... [Vis mer](#)

Stine Barstad

Journalist

Publisert: 18.02.2024 18:02 | Oppdatert: 19.02.2024 12:43

Vurdere ikke-prissatte virkninger

- Tre steg for å finne den samfunnsøkonomiske verdien:
 1. Vurder hvor mange som blir berørt av hver virkning
 2. Vurder hvor stor påvirkning tiltaket vil ha på hver enkelt berørt
 3. Vurder hvilken enhetsverdi som kan benyttes

Antall berørte

X

=

Kvantum

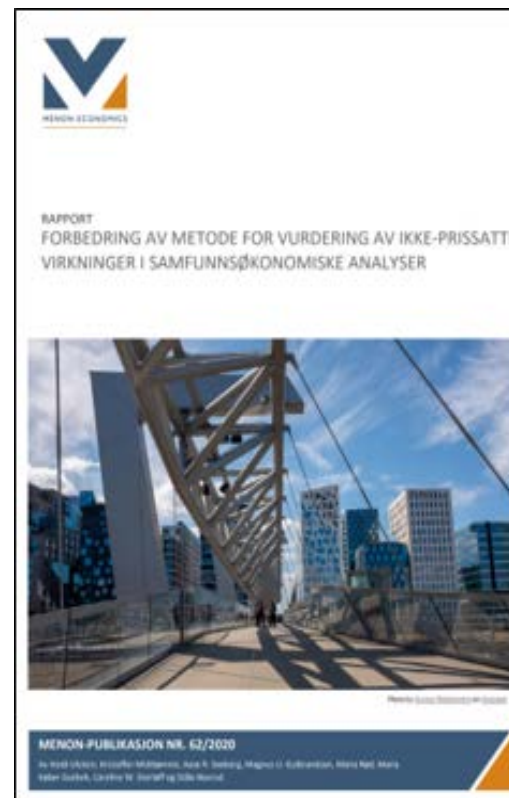
Påvirkning på hver berørte

X

=

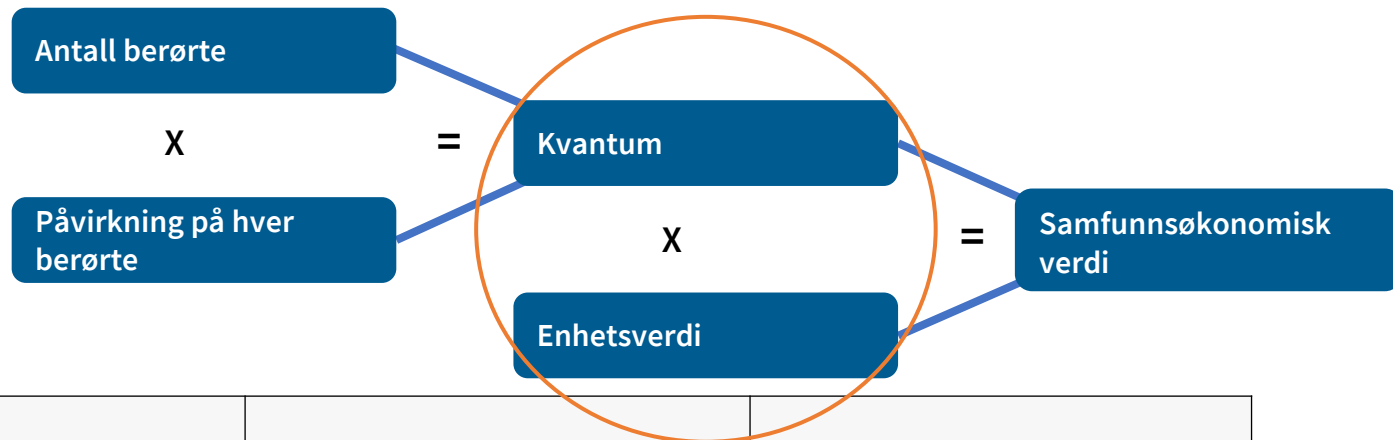
Samfunnsøkonomisk verdi

Enhetsverdi

Veileder i samfunnsøkonomiske analyser

Verdimatrisemetoden

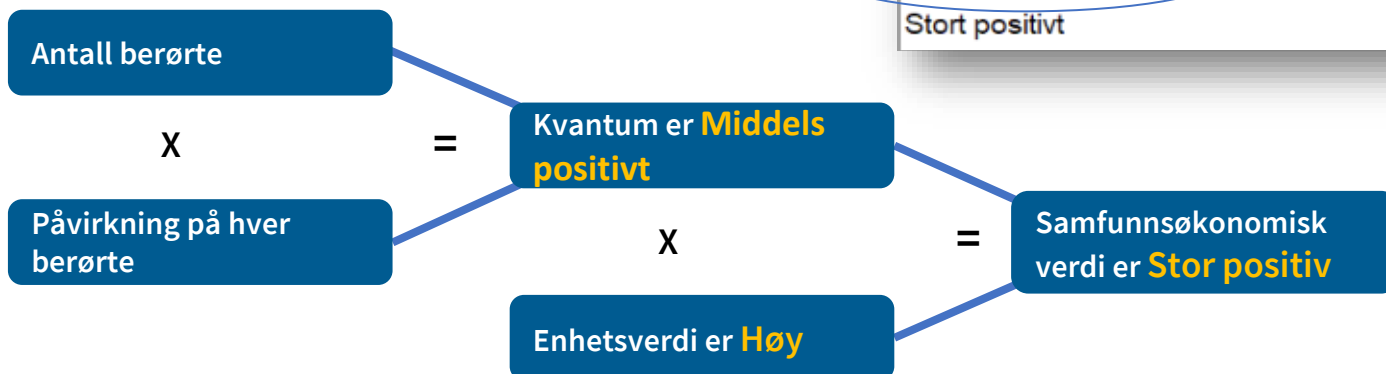

Kvantum \ Enhetsverdi	Enhetsverdi		
	Liten	Middels	Høy
Stort negativt	Middels negativ	Stor negativ	Meget stor negativ
Middels negativt	Liten negativ	Middels negativ	Stor negativ
Lite negativt	Ubetydelig/ingen	Liten negativ	Middels negativ
Verken positivt eller negativt	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
Lite positivt	Ubetydelig/ingen	Liten positiv	Middels positiv
Middels positivt	Liten positiv	Middels positiv	Stor positiv
Stort positivt	Middels positiv	Stor positiv	Meget stor positiv

Eksempel på fremstilling – kompetansetiltak for ansatte i barnevernet

Samfunnsøkonomisk virkning	Kvantum	Enhetsverdi	Samfunnsøkonomisk verdi
Økt helse og livskvalitet for barna	Middels positivt kvantum Statistikk viser at over 55 000 barn og unge mottok hjelp fra barnevernet i 2017. Det er over 80 prosent av de barnevernsansatte som mangler grunnkompetanse, og effekten av kompetansetiltak mener vi derfor vil være middels positiv.	Høy enhetsverdi Ulike studier viser et stort velferdstap som følge av omsorgssvikt blant barn og unge, inkludert NOU 2017: 12 Svikt og svik. Videre følger det av rundskriv R-109/2021 at man kan bruke en verdi som er dobbel så høy som for resten av populasjonen i en tilleggsanalyse ved eventuell bruk av kvalitetsjusterte leveår.	Stor positiv verdi

Kvantum \ Enhetsverdi	Enhetsverdi		
	Liten	Middels	Høy
Stort negativt	Middels negativ	Stor negativ	Meget stor negativ
Middels negativt	Liten negativ	Middels negativ	Stor negativ
Lite negativt	Ubetydelig/ingen	Liten negativ	Middels negativ
Verken positivt eller negativt	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
Lite positivt	Ubetydelig/ingen	Liten positiv	Middels positiv
Middels positivt	Liten positiv	Middels positiv	Stor positiv
Stort positivt	Middels positiv	Stor positiv	Meget stor positiv

Eksempel på fremstilling – *kompetansetiltak for ansatte i barnevernet*

Samfunnsøkonomisk virkning	Kvantum	Enhetsverdi	Samfunnsøkonomisk verdi
Økt helse og livskvalitet for barna	Middels positivt kvantum Statistikk viser at over 55 000 barn og unge mottok hjelp fra barnevernet i 2017. Det er over 80 prosent av de barnevernsansatte som mangler grunnkompetanse, og effekten av kompetansetiltak mener vi derfor vil være middels positiv.	Høy enhetsverdi Ulike studier viser et stort velferdstap som følge av omsorgssvikt blant barn og unge, inkludert NOU 2017: 12 Svikt og svik. Videre følger det av rundskriv R-109/2021 at man kan bruke en verdi som er dobbel så høy som for resten av populasjonen i en tilleggsanalyse ved eventuell bruk av kvalitetsjusterte leveår.	Stor positiv verdi

Tips ved bruk av verdimatrixemetoden

Tips ved bruk av verdimatrixemetoden:

Man bør

- sørge for transparens ved å dokumentere hvordan vurderingene er gjort, hvilket faktagrunnlag som er lagt til grunn, og hvem som har gjort vurderingene
- presentere og begrunne hvordan skalaen i verdimatrixen er brukt for kvanta og enhetsverdier
- sørge for at vurderingene er i samsvar med prinsippene og kravene i rundskriv R-109/2021.
- sørge for å vektlegge objektive og faglig baserte vurderinger
- sørge for at kvalitative vurderinger i størst mulig grad suppleres med kvantifiseringer der dette er mulig
- være varsom med å bruke metoden hvis det ikke kan gjøres på et tilstrekkelig faglig grunnlag, og heller vurdere en dekningsanalyse (break-even-analyse) i [arbeidsfase 5](#)
- synliggjøre usikkerheten ved vurderingene i [arbeidsfase 6](#)

Vurderer samfunnsøkonomisk lønnsomhet og sammenstilling

Tabell 3.5: Sammenstilling og rangering basert på prissatte virkninger

Prissatte virkninger (nåverdier):	Tiltak A	Tiltak B
Nyttevirkinger:		
Nyttevirking X	1900	1439
Nyttevirking Y	1616	2077
Kostnadsvirkninger:		
Kostnadsvirkning X	-900	-450
Kostnadsvirkning Y	-50	-50
Beregnet samfunnsøkonomisk lønnsomhet (basert på netto nåverdi)	2566	3016
I. Rangering basert på prissatte virkninger	2	1

	Tiltak A	Tiltak B	Tiltak C	Tiltak D
<i>Prissatte virkninger (nåverdier)</i>				
Nyttevirkinger:				
Nyttevirking X	1900	1439	128	827
Nyttevirking Y	1616	2077	186	1194
Kostnadsvirkninger:				
Kostnadsvirkning X	-900	-450	-390	-1050
Kostnadsvirkning Y	-50	-50		
Beregnet samfunnsøkonomisk lønnsomhet (NNV)	2566	3016	-76	971
I. Rangering basert på prissatte virkninger	2	1	4	3

<i>Ikke-prissatte virkninger</i>				
Nyttevirkinger:				
Nyttevirking A	Liten positiv	Middels positiv	Liten negativ	Liten positiv
Nyttevirking B	Liten positiv	Liten positiv	Liten negativ	Liten positiv
Nyttevirking C	Liten positiv	Middels positiv	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
Kostnadsvirkninger:	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen
Ikke-prissatte virkninger sitt bidrag til lønnsomhet samlet sett (positivt/negativt/vet ikke)	Positivt	Positivt	Negativt	Positivt

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet basert på prissatte og ikke-prissatte virkninger (ja/nei/vet ikke)	Ja	Ja	Nei	Ja
II. Rangering basert på prissatte og ikke-prissatte virkninger	2	1	4	3

Usikkerhet:				
--------------------	--	--	--	--

Usikkerhet i prissatte virkninger (utfallsrom for netto nåverdi – pessimistiske og optimistiske scenarier)	Intervall: Fra -50 til 7048	Intervall: Fra 20 til 7092	Intervall: Fra -120 til 609	Intervall: Fra -200 til 3930
--	-----------------------------	----------------------------	-----------------------------	------------------------------

Usikkerhet i ikke-prissatte virkninger (utfallsrom for	Fra ubetydelig/ingen til middels	Fra liten positiv til middels	Fra ubetydelig/ingen	Fra ubetydelig/ingen
--	----------------------------------	-------------------------------	----------------------	----------------------

Tabell 3.8: Sammenstilling basert på ikke-prissatte virkninger

	Tiltak A	Tiltak B	Tiltak C	Tiltak D
<i>Ikke-prissatte virkninger</i>				
Nyttevirkinger:				
Nyttevirking A	Liten positiv	Liten positiv	Ubetydelig/ingen	Liten positiv
Nyttevirking B	Liten positiv	Middels positiv	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
Nyttevirking C	Liten positiv	Middels positiv	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen
Kostnadsvirkninger:				
Kostnadsvirkning A	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen	Liten negativt	Ubetydelig/ingen
Kostnadsvirkning B	Ubetydelig/ingen	Ubetydelig/ingen	Liten negativt	Ubetydelig/ingen
Ikke-prissatte virkninger sitt bidrag til lønnsomhet samlet sett (positivt/negativt/vet ikke)	Positivt	Positivt	Negativt	Positivt

Sektor- og temaveiledere!

- Vurder behovet for **supplerende** veiledning
- Sørg for at eksisterende tema-/sektorveiledere er **oppdatert**
- Vær **varsom** ved ikke-oppdaterte tema-/sektorveiledere

Direktoratet
for forvaltning og
økonomistyring

Takk for meg!